

CAPUT SECUNDUM

SYNOPSIS CAPITIS.

Pergit impiorum qui sapientia, virtutisque et verae vitae expertes, cum insipientia, vitia et morte factus interunt, sensa et mores describere, scilicet quod sentiant omnia cum morte futuri, ideoque voluptati, dum vitam suppedit, indulgentiam; et iustum quemlibet eis adversantem, ac in primis Christum esse occidendum et crucifigendum. Inde, vers. 22, ascendit eorum caecitatem, quod ignorent futura premia iustis, et supplicia iniustus a Deo preparata: Deum enim crasse hominem immortalem, mortem vero invidiu diaboli per peccatum in orbem inveciam, quam ejus sectatores impit caperintur, acresque ejus aculeos gentes sentiant.

1. Dixerunt enim cogitantes apud se non recte: Exiguum, et cum tadio est tempus vitae nostrae, et non est refrigerium in fine hominis, et non est qui agnitus sit reversus ab inferis: 2. quia ex nihilo nati sumus, et post hoc erimus tanquam non fuerimus: quoniam fumus flatus est in naribus nostris: et sermo scintilla ad commovendum cor nostrum: 3. qua extincta, cinis erit corpus nostrum, et spiritus diffundetur tanquam mollis aer, et transibit vita nostra tanquam vestigium nubes, et sicut nebula dissolvetur, quae fugata est a radiis solis, et a calore illius aggravata: 4. et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus, et nemo memoriam habebit operum nostrorum. 5. Umbrae enim transitus est tempus nostrum, et non est reversio finis nostri: quoniam consignata est, et nemo revertitur. 6. Venite ergo, et fruamur bonis quae sunt, et utamur creatura tanquam in juventute celeriter. 7. Vino pretioso et unguentis nos impleamus: et non pretereat nos flos temporis. 8. Coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. 9. Nemo nostrum exors sit luxuria nostra: ubique relinquamus signa laetitiae: quoniam habere Deum. 17. Videamus ergo si sermones illius veri sint, et tentemus quae ventura sunt illi, et sciemus quae erunt novissima illius. 18. Si enim est verus filius Dei, suscipiet illum, et liberabit eum de manibus contrariorum. 19. Contumelia et tormento interrogemus eum, ut sciamus reverentiam ejus, et probemus patientiam illius. 20. Morte turpissima condemnemus eum: erit enim ei respectus ex sermonibus illius. 21. Haec cogitaverunt, et erraverunt: excaevit enim illos malitia eorum. 22. Et nescierunt sacramenta Dei, neque mercedem speraverunt justitiae, nec judicaverunt honorem animarum sanctarum. 23. Quoniam Deus creavit hominem inextinguibilem, et ad imaginem similitudinis suae fecit illum. 24. Invidia autem diaboli mors introvit in orbem terrarum: 25. imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.

4. DIXERUNT ENIM COGITANTES APUD SE NON RECTE, hic dari rationem praecedentium, cur scilicet — sed prave, insipienter et impie; et enim notat hupil mortem accerserint, cum eaque factus

interint, ideoque digni sint, qui in mortis sorte et societate stantur. Ratio eorum haec est: vita nostra, omniaque ejus bona et mala in morte finiuntur, ac post mortem nihil erit, quod nos exhilaret vel affligat; ergo dum vivimus, vivamus laete, omnique cupiditati indulgeamus, ideoque aliorum opes et bona diripiamus, ut eis epulemur et voluptuemur. Radix hujus eorum paralogismi est, cupiditas et voluptas, cui toti inhiant: hanc enim ut impune sectentur et expleant, sibi persuadent animam esse mortalem, ac proinde post mortem nullam tinendam esse numinis vindictam et poenam. Hujus erroris et haeresis auctor fuit Cain, parricida Abelis fratris sui, qui negavit numen numinisque vindictam, ideoque fratrem occidit, teste Josepho, I *Antiq.* cap. III, ac Philone, lib. *Quod deterius potiori videtur*, et S. Ambrosio, lib. *De Cain et Abel*, cap. IX: hunc secuti sunt posterius ejus omnes, ob quos Deus orbem totum mersit diluvio. Post diluvium perdidit hanc et scelus renovavit Nemrod, tyrannus, auctor turris babilonicae, quasi per eam in celum conscensurus, Deoque bellum indicurus, *Genes.* XI; deinde Samaritae, scilicet Assyrii, qui a Salmanasar rex Assyriae traducti sunt in Samariam, hi enim censebant omnia cum morte interire, nec ullam fore resurrectionem, teste Epiphano, *haeresi* 9; Philastrio, *haeresi* 7, et aliis; denique Sadoc, ejusque assecla sadducei, qui vixit sub Juda Machabeo, teste Josepho, lib. XIII *Antiq.* cap. IX. Eandem haeresim ex gentilibus docuerunt Democritus, teste Plutarcho, lib. IV *De Placitis philo.* cap. VI; et post eum Epicurus, ejusque sectatores epicurei, quorum hoc axioma:

Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas,

testo Plutarcho *ibidem*. Horum sensa et voces recenset Seneca, *epist.* 123: «Inde, inquit, ad haec pervenit verba: Virtus, et philosophia, et justitia, verborum inanum crepitus est; una felicitas est, bona vivere, facere omnia libere (alii codices legunt, *facere, esse, libere*), frui patrimonio; hoc est vivere, hoc est se mortalem esse meminisse. Sunt dies, et irreparabilis vita decurrit: dubitamus? Quid juvat sapere; et aetati, non semper voluptates recepturae, interim, dum potest, dum possit, ingerere frugalitatem? ultro mortem praecurrere, et, quidquid illa ablatura est, jam sibi interdiciere?»

Verum haec eorum ratio est irrationalis et stolidi: hic eorum syllogismus est paralogismus, nam *primo*, falsissimum est animam rationalem cum corpore mori, cum ipsa ad imaginem Dei creata, ab eo participet immortalitatem. *Secundo*, esse anima foret mortalis, ac vita omnis finienda esset in morte, tamen illam virtuti, non voluptati, totam impendere oporteret: voluptas enim est bonum bestiarum, virtus vero, sive vivere iuxta doctrinam rationis, est bonum hominum,

uti loco jam citato docet Seneca. Adde virtutem unicam veramque esse hominis voluptatem, sed spiritualem, quae hominem Deo gratum, laetum, sanum, sanctumque efficit; cum voluptas omnis carnalis hominem bestialem, Deo et angelis invisum, tristem, morbidum et sceleratum efficiat: unde praudenter ille juvenis in *Vitis Patrum*, demoni, qui falso suggererat ipsum esse a Deo repulsum, ut eum ad vitam in omni carnis voluptate transigendum impelleret, sapienter respondit: «Si in futura vita mihi non detur servire placereque Deo, serviam saltem paeboque in hac praesenti: quid enim sanctius, quid melius, quid jucundius, quam placere Deo? servire enim Deo regnare est. Fruar ergo Deo meo in hac vita, si non liceat in altera.»

EXIGUUM, ET CUM TADIO EST TEMPUS VITAE NOSTRAE. — Graeco, *caigua et molesta est vita nostra*; nam pro *cum tadio* graeco est *ωραξία*, id est *tristis, anxia, gravis, molesta, acerba, misera*, cui oppositur *εὐραξία*, id est *laeta, jucunda, suavis, delectabilis*. Sententia haec expositione non eget, quia clare eam nobis exponit, imo oculis eam certandam proponit quotidiana enjulisthet experientia: vita enim nostra mille affert labores, mille curas, mille taedia et fastidia. Numeram labores et dolores, quos subis uno die, ac invenies plures esse, quam sint hora vel actiones, adeoque quamlibet actionem hunc undique esse insperam et referam. Hoc est quod ait Jacob Pharaoni, quot annorum esset interroganti, *Genes.* XLVII, 9: «Dies peregrinationis meae centum triginta annorum sunt, parvi et mali.» id est miseri; et David, *Psal.* XXXVIII, 6: «Mensurabiles (hebraice מדהמה *tepaehot*; Septuaginta, *μετρηταί*, id est *palmares*, hoc est exiguis instar palmi, qui est mensura continens tantum, quantum extensione digitorum manus comprehendi potest, quae vulgo *spithama* dicitur, unde Symmachus vertit, *μετρηταί*) posuisti dies meos, et substantia mea tanquam nihilum ante te.» Consule Job, cap. XIV, vers. 4 et seq.

Vidit id ipsum Seneca qui, *epist.* 100: «Hoc, ait, quod inter primum diem et ultimum jacet, variunt et incertum est. Si molestias aestimas, etiam puero longum; si velocitatem, etiam seni angustum. Nil non lubricum et fallax, et omni tempestate mobilis. Jaclantur cuncta, et in contrarium transeunt, et in tanta volutatione rerum humanarum nil cuiquam nisi mors certum.» Et paulo post: «Propone profundi temporis vastitatem, et universum complectere, deinde hoc, quod ablatum vocamus humanam, compara; univere videbis quam exiguum sit, quod optamus, quod extendimus: ex hoc quantum lacrymae, quantum sollicitudines occupant, quantum mors antequam veniat optata, quantum valetudo, quantum timor, quantum teneri, aut rudes, aut infidiles anni. Dividimur ex hoc edormitur. Adhuc labores, pericula, et intelliges etiam in lon-

